

opusdei.org

Att möta Gud i det vardagliga arbetet

Arbetet är för de kristna i världen vägen att förena sig med Kristus.

2009-06-16

Erasmus von Rotterdam skrev år 1519 till Ulrich von Hutten om sin engelske vän Thomas More, att denne är skickligare som jurist än någon annan och att han alltid är beredd, att gå i god för den rätta saken; han är inte besatt av pengar, är måttlig i allt men uppskattar också livets små glädjeämnen, och är

samtidigt ”den mest omtänksamme och mest outtröttlige arbetaren”. En trons och bönens människa, så såg Erasmus honom för att slutligen utbrista: ”... och så finns det fortfarande folk, som tror, att kristna hittar man bara i klostren!”[1]

Den helige Thomas More representerar det som man kallar en ”vanlig kristen”. Sådana hade man behövt mångdubbla de senaste åren och månaderna under finansvärldens och näringslivets turbulens: människor, som kompetent fullgör sin plikt, inte är besatta av pengar och som ser sitt arbete inte som ett personligt berikande utan som en tjänst för sina medmänniskor.

Men är det möjligt, att alltid och överallt, i alla hedervärda arbeten, leva verkligen som en kristen?

En, som var övertygad om det och med denna övertygelse blev en

modern apostel för ”helgelse av det vanliga yrkesarbetet”, var grundaren av Opus Dei, sankt Josemaría Escrivá. Läran om vardagslivets och arbetets helgelse, är enl. Escrivá, ”lika gammal och samtidigt lika ny som evangeliet”. Han såg den exemplifierad av s:t Josef, snickaren från Nazareth som Kyrkan firar den 1:a maj. Men denna sanning hamnade under historiens gång ständigt i glömska. Escrivá var emellertid inte den förste som återupptäckte den.

En ursprungligen protestantisk återupptäckt

”Bejakandet av det vardagliga livet har sitt ursprung i den judisk-kristna spiritualiteten och den speciella impuls, som den får under nutiden, kommer i första hand från reformationen.”[2] Mot bakgrund av avvisandet av den katolska sakramentsuppfattningen liksom

präst- och munkståndet som särskilda kallelser blev det nu det ”vanliga livets” levnadsvillkor – arbete, äktenskap, familj, sociala och medborgerliga plikter – ansedda som kallelser och fick en framträdande religiös betydelse.[3]

Men det gömde sig en ambivalent spänning mellan att anpassa sig till världen som en av Gud önskad levnadstillvaro och det framför allt från den anglosaxiska puritanismens bestämda krav på frälsning från världen, som genom synden präglas av oordning.

Det saknas hos den puritanska arbetsetiken ett verkligt intresse för ”världens frälsning”, ett inre förhållande mellan arbete och frälsning och därmed underlaget för en egentlig ”arbetets spiritualitet”. Så slog denna arbetsetik, som Max Weber fastställde i sin skrift ”Kapitalismens ande och den

protestantiska etiken”[4] slutligen över till en visserligen asketisk men utilitaristisk duktighets – och framgångsmoral.

Utifrån sprickan mellan arbetsetikens enhet och religiös motivering uppkom till en inte oväsentlig del den moderna världens igenkänningstecken, där världslighet och religiöst medvetande blivit konkurrenter till varandra och slutligen blivit främmande för varandra.[5] **Försoning mellan tro och modern arbetsvärld.**

Å andra sidan ledde en viss katolsk tradition till en inte mindre högexplosiv konflikt mellan tron och den moderna världen, som fick sina återverkningar ända in på det andra Vatikankonciliet i ett religiöst begrundat avståndstagande av det politiskt moderna och ledde till ett djupt misstroende gentemot den moderna arbetsvärldens realitet och

ekonomi. Den ansågs som hinder för ett äkta andligt liv och för strävan efter kristen fullkomlighet.

Just här kommer Josemaría Escrivás ”katolska återupptäckt” av det vardagliga livet in. Den helige Josemaría föreställer sig den normalkristnes andliga liv och apostoliska verksamhet just precis i världen och i dess vardag: ”Världen är inte ond, för den har kommit ut ur Guds händer. (...) Vi människor med vår synd och trolöshet är det som gör den dålig” sägs det i en predikan från 1967, publicerad under den programmatiska titeln ”Att lidelsefullt älska världen”[6]

Men vi människor – om det är Escrivá övertygad – kan också bidra till att åter göra den bra och närmare bestämt genom arbetet. ”Arbetet innebär ansträngning, slit, trötthet”, javisst, men arbetet i sig är inte ”en påföljd, en förbannelse eller ett

straff. (...) Det är dags att vi kristna med mycket hög röst förkunnar att arbetet är en gåva från Gud”[7]

Gud uppmanar ”världens män och kvinnor att tjäna honom utifrån de materiella, världsliga uppgifter, som tillhör det mänskliga livet. Det är i laboratoriet, i sjukhusets operationssal, i militärförläggningen, i universitetskatedern, i fabriken, i verkstaden, på åkern, i hemmet och i hela det oändliga verksamhetsfältet för det mänskliga arbetet som Gud väntar på oss varje dag.”[8] **Arbetet som en Guds- och människotjänst**

Arbetet är för den kristne i världen vägen att förena sig med Kristus. Ty han, det inkarnerade ordet, levde under trettio år i Nazareth och arbetade i Josefs verkstad. I honom visar Gud själv oss det sanna värdet av varje arbete, som ofta kan upplevas som enformigt och banalt. Det mänskliga arbetet är en plats, på

vilken denna Guds kärlek om och om igen inkarneras, oavsett hur ”betydelsefullt” det är: ”Om ni äter eller dricker eller vad ni än gör, så gör allt till Guds ära” (1 Kor.10:31)

Escrivás målsättning var i själva verket ingenting mindre än att visa på enheten mellan arbete och kontemplation. Själva arbetet skall vara bön – Gudstjänst, en sann offergåva i anden till Guds ära,^[9] utövande av det allmänna prästadömet och en personlig väg för det andliga växandet. Arbetet är samtidigt och oskiljbart också en verklig tjänst för medmänniskorna och för apostolatet, ett bra arbete utfört av kärlek och renat genom nåden som ger impuls till bemödande om dygderna: rättfärdighet, lojalitet, flit, storsinnet, mod, måttfullhet, ödmjukhet...

I s:t Thomas More såg Josemaría Escrivá detta ideal förverkligat på ett, också för den moderna människan, aktuellt sätt. Han var fascinerad av den självständighet och enkla naturlighet, med vilken han som familjefar och advokat levde, för det mesta i vardagliga, ansträngande, utmanande men också farliga situationer, och hur han fann en fullkomlig identifikation med Kristus ända till hans död på korset och därför helgonförklarades.

Och idag? Kapitalism, marknadshushållning, globalisering präglar vår värld – och de är ingalunda dåliga, om de inte fördärvas och blir till verktyg för egoism, habegär och kärlekslöshet. Men växandet i dygderna, som övervinner detta, behöver på grund av den mänskliga naturens svaghet – för att tala teologiskt: på grund av arvssynden – nåden, som kommer från Kristi kärlek. Vi får den enligt

katolsk uppfattning inte på grund av egen tros-prestation; den kommer till oss som den barmhärtige fadern kom emot den förlorade sonen, i kraft av Kristi förtjänster i Kyrkans sakrament.

Det andliga livet blir sen genom sin nåderikt utformade världslighet ett medel för att genomtränga alla jordiska verkligheter med Kristi ande och skapa en "kärlekens civilisation". (Paulus VI) Av sådant slag var för s:t Josemaría "den iver som måste förtära våra själar: att se till att förverkliga Kristi rike, att se till att det inte längre skall finnas hat eller grymhet, att sprida kärlekens kraftiga och fridfulla balsam på jorden",[\[10\]](#) inte minst genom vårt dagliga arbete, som helgat, helgar oss och de andra, det vill säga förenar oss med Gud och därigenom förvandlar världen.

Prof. dr. Martin Rhonheimer är präst i prelaturen Opus Dei och bor i Zürich och Rom, där han undervisar i etik och politisk filosofi vid det påvliga universitetet Santa Croce

[1] Hela brevet finns i tysk översättning som bilaga i Thomas More: Utopia

[2] Charles Taylor. Quellen des Selbst – die Entstehung der neuzeitlichen Identität. Frankfurt am Main 1994 och 1996, 381

[3] Jfr. *ibid* 395

[4] Max Weber. Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie I. Tübingen 2 1922, 17–206

[5] Jfr. Den utförliga argumentationen i kapitlet ”Bejahung der Welt und christliche

Heiligkeit“ i min bok Verwandlung
der Welt. Zur Aktualität des Opus
Die. Köln 2006, 49-82

[6] Conversaciones con monseñor
Escrivá de Balaguer. Nr. 114

[7] Josemaría Escrivá: När Kristus går
förbi. Nr 47.

[8] *ibid* Nr. 114.

[9] Jfr. Lumen gentium, 34

[10] När Kristus går förbi, Nr 183.

av Martin Rhonheimer,
Schweizerische Kirchenzeitung
• 23 april 2009